

EXCURSIE NAAR 'DE BLAUWE KAMER' BIJ RHENEN OP 15 SEPTEMBER 2001

A.D.P. van Peursen & S. J van Leeuwen

Excursion to 'De Blauwe Kamer', near Rhenen, on the 15th September 2001
 During an excursion of the Dutch Malacological Society on 15-09-2001, 'De Blauwe Kamer'
 near Rhenen was investigated. A list of the species found is given.

Ondanks de slechte weersvoorspellingen namen 10 leden aan de excursie deel: Colette van Dijk, Sacha van de Maagdenberg, Arend Meekel, Sylvia van Leeuwen, Anthonie van Peursen, Menno Soes, Ronald Seitzinger, Gerard Sonneveld, Han de Vries en Hendrik Wallbrink. De thuisblijvers kregen ongelijk, en wij hadden een zeer geslaagde excursie. En niet alleen vanwege het meevalende weer. De Blauwe Kamer blijkt een zeer soortenrijk gebied: er werden maar liefst 50 soorten land- en zoetwatermollusken gevonden.

Rond 10 uur verzamelden de deelnemers zich in het restaurant 'De Blauwe Kamer'. Nadat onder het genot van een kop koffie of thee het mogelijke verloop van de excursie was besproken ging men op pad. Vooraf was er met de terreinbeheerder overlegd, zodat wij ook toestemming hadden om buiten de officiële paden te zoeken. Voordat nu op de excursie wordt ingegaan volgt eerst wat informatie over het natuurgebied De Blauwe Kamer.

De Blauwe Kamer ligt aan de voet van de Grebbergen, tussen Rhenen en Wageningen. Na grootscheepse ontkleiing ten behoeve van steenfabrikage werd dit gebied tot 1975 gebruikt door boeren. Het Utrechts Landschap beheert hier nu, met behulp van rivier en grazers, een prachtig stukje Rijn-uiteerwaard. In 1992 werd de Rijndijk doorgestoken en sindsdien stroomt de rivier bij hoogwater het gebied binnen. De grazers die hun bijdrage leveren aan de ontwikkeling van dit gebied zijn Galloways (koeien) en Koniks (paarden). Door deze natuurlijke samenwerking ontstaat er een oorspronkelijk gebied van begraasde graslandjes, moerassen met rietkragen, plassen, struwelen en oobossen.

Alle vondsten werden gedaan in km-hok 170-439.

Er is gezocht in verschillende biotopen, in verschillende soorten struikgewas. Op de bodem van een waterplas waren veel levende en kruipende exemplaren van *Radix ovata* s.l. (Draparnaud, 1805) te zien. In een vochtig biotoop aan de rand van een (vogel)plas werden op takken verschillende exemplaren van *Carychium minimum* Müller, 1774 gevonden. De muren van vervallen gebouwen (van de voormalige steenfabriek?) waren een uitstekende vindplaats voor *Clausilia bidentata* (Ström, 1765).

Door de relatief hoge waterstand van de Nederrijn was het lastig zoeken aan de oever (weinig aanspoelsel). Op stenen is nog gezocht naar *Theodoxus fluviatilis* (Linnaeus, 1758). Helaas is deze soort, evenals *Pseudanodonta complanata elongata* (Hollandre, 1836), waarvan bekend is dat deze op deze plaats in de Nederrijn leeft, niet gevonden. Een aardige vondst was een exemplaar van *Pseudotrichia rubiginosa* (Rossmässler, 1838) onder een stuk aangespoeld hout. Langs de waterand werden opvallend veel fragmenten van de Chinese wolhandkrab (*Ericheir sinensis*) gevonden. Een andere vermeldenswaardige waarneming zijn de twee parende Ringslangen (*Natrix natrix*) die innig verstrengeld in een warrige kluwen in het gras lagen.

Lijst van gevonden soorten:

Wat in de praktijk goed blijkt te werken is om na een excursie even de tijd te nemen om met elkaar het gevonden materiaal te bekijken. Op die manier ontstaat er al voor circa 80% een overzicht van de gevonden soorten.

De 'streeplijsten' van het ANM (Atlasproject Nederlandse Mollusken) zijn hiervoor een uitstekend hulpmiddel. Uiteraard blijven er altijd een aantal soorten over die nader bestudeerd dienen te worden.

Literatuur (geraadpleegd)

Bruyne, R.H. de, et al., 1994. Nederlandse naamlijst van de weekdieren (Mollusca) van Nederland en België.
 Gittenberger, E., et al., 1984. De land-slakken van Nederland.
 Gittenberger, E. & A.W. Janssen red. 1998. De Nederlandse zoetwatermollusken.
 Handboekje van Het Utrechts Landschap, 1992.
 Natuur Dichterbij, 2000?

Adres van de 1e auteur:

Tarweakker 65
 2723 TB Zoetermeer
 E-mail: peursenv@worldonline.nl

Adres van de 2de auteur:

Venuslaan 2
 3721 VG Bilthoven
 E-mail: tooren.leeuwen@hetnet.nl

landslakken: huisjesslakken

Arianta arbustorum (Linnaeus, 1758)
Carychium minimum Müller, 1774
Cepaea nemoralis (Linnaeus, 1758)
Clausilia bidentata (Ström, 1765)
Cochlicopa lubrica (Müller, 1774)
Discus rotundatus (Müller, 1774)
Econulus alderi (Gray, 1840)
Econulus fulvus (Müller, 1774)
Nesovitreha hammonis (Ström, 1765)
Oxychilus cellarius (Müller, 1774)
Oxychilus draparnaudi (Beck, 1837)
Oxyloma elegans/sarsii
Pseudotrichia rubiginosa (Rossmässler, 1838)
Punctum pygmaeum (Draparnaud, 1801)
Succinea putris (Linnaeus, 1758)
Trichia hispida (Linnaeus, 1758)
Vallonia costata (Müller, 1774)
Vallonia pulchella (Müller, 1774)
Vertigo pygmaea (Draparnaud, 1801)
Vitrina pellucida (Müller, 1774)
Zonitoides nitidus (Müller, 1774)

naaktslakken

Arion rufus (Linnaeus, 1758)
Deroceras laeve (Müller, 1774)
Deroceras reticulatum (Müller, 1774)
Limax maximus (Linnaeus, 1758)

zoetwater: huisjesslakken

Ancylus fluviatilis Müller, 1774
Anisus leucostomus (Millet, 1813)
Anisus vortex (Linnaeus, 1758)
Bathymorphus contortus (Linnaeus, 1758)
Bithynia tentaculata (Linnaeus, 1758)
Galba truncatula (Müller, 1774)
Lymnaea stagnalis (Millet, 1813)
Physa fontinalis (Linnaeus, 1758)
Planorbis planorbis (Müller, 1774)
Potamopyrgus antipodarum (Gray, 1843)
Radix auricularia (Linnaeus, 1758)
Radix ovata s.l. (Draparnaud, 1805)
Segmentina nitida (Müller, 1774)
Stagnicola palustris s.l. (Müller, 1774)
Valvata piscinalis (Müller, 1774)
Viviparus contectus (Millet, 1813)

zoetwater: tweekleppigen

Unio pictorum (Linnaeus, 1758)
Unio tumidus depressa (Donovan, 1802)
Anodonta anatina (Linnaeus, 1758)
Anodonta cygnaea (Schröter, 1779)
Dreissena polymorpha (Pallas, 1771)
Corbicula fluminalis (Müller, 1774)
Corbicula fluminea (Müller, 1774)
Pisidium casertanum (Poli, 1791)
Pisidium supinum Schmidt, 1851